

3. Види інвестиційної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%8F>;
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року N 1560-XII (зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
5. Постанова КМУ «Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки» від 1 червня 1995 р. N 384 (зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/384-95-%D0%BF>

Маруга О.М., студент 5 курсу, група МФКп-172
 Науковий керівник - Штирхун Х.І., к.е.н., асистент
Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРЯМОГО ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

В умовах глобалізаційних процесів на міжнародному ринку все більше приділяється уваги прямим іноземним інвестиціям, оскільки саме інвестиції можуть виступити тим фінансовим інструментом за допомогою якого можна забезпечити розвиток економічного потенціалу економіки країни та забезпечити її стабільний розвиток. В Україні ж дане питання актуалізоване через включення цього напрямку до загальних стратегічних державних завдань, від реалізації яких залежать можливість стабілізації та зростання національної економіки.

Багато вітчизняних та іноземних вчених надавали різні тлумачення поняттю прямі іноземні інвестиції, проте в Україні, найчастіше використовують одне з трьох визначень:

- відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування» - це всі види цінностей, які вкладаються іноземними інвесторами в інвестиційні проекти або об'єкти [1];

- відповідно до Міжнародного валютного фонду та Організації економічного співробітництва та розвитку - інвестиції, які здійснюються за межами національної території інвестора для розширення виробництва товарів та послуг, можливості здійснення імпорту в країну інвестора або ж налагодження експорту з країни інвестора [2, с. 20];

- відповідно до Світової організації торгівлі - вид інвестицій, за якого інвестор в одній країні, розміщує свої фінансові активи в іншій країні з умовою удержання контролю над своїми вкладеними активами [3].

Світовий досвід показує, що неможливо здійснити економічний прорив або перебудову наявної економіки, наблизити науково-технічний розвиток до економічно розвинених країн та забезпечити конкурентоздатність вітчизняних товарів або послуг без активного використання прямих іноземних інвестицій, адже, залучення прямих іноземних інвестицій позитивно впливає на ряд макроекономічних показників та аспектів, а саме:

- посилення конкуренції на вітчизняному ринку, що спричиняє зміну методів та технологій виробництва на більш ефективні, покращення якості продукції та інші зрушення на вітчизняних підприємствах, що сприяє до зростанню виробничих потужностей країни;

- надходження науково-технічних розробок з економічно розвинених країн на вітчизняний ринок;

- розвиток експорту країни та вихід на міжнародні ринки вітчизняних підприємств;

- покращення платіжного балансу країни за рахунок збільшення експорту;

- збільшення податкових надходжень за рахунок сплати податків іноземними інвесторами;

- можливість інтеграції країни на міжнародний ринок та міжнародних груп, тобто вхід або утворення міжнародних об'єднань чи альянсів.

Для оцінки використання даного інструменту розвитку економіки в Україні необхідно дослідити зміни загальних сум прямих іноземних інвестицій протягом 2015-2017 років (рис. 1).

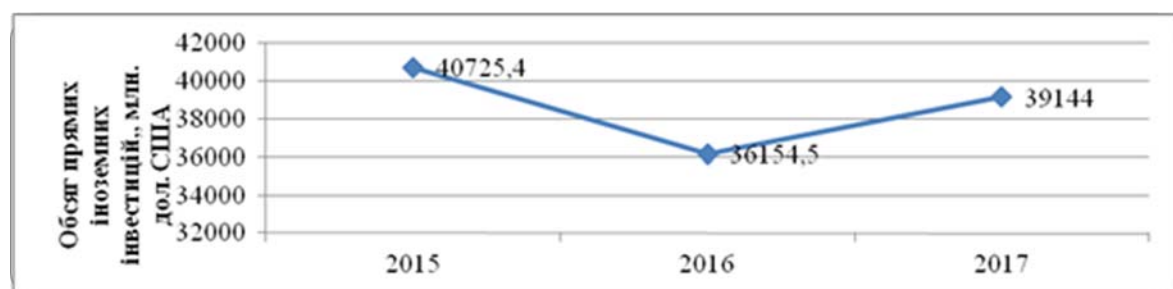

Рис. 1. Обсяг прямих інвестицій в Україну

Джерело: складено автором на основі [4]

Згідно рисунку 1 загальні суми прямих іноземних інвестицій коливаються протягом аналізованого періоду, так в 2016 році відбувається спад на 11,22% та зростання в 2017 році на 8,27%, тобто в 2017 році показник не повернувся до свого початкового значення в 2015 році. Дані коливання пов'язані з частими змінами інвестиційної привабливості та інвестиційної політики нашої держави, та наявністю значної кількості питань та проблем щодо здійснення інвестицій на території України.

Таблиця 1 ілюструє основні сфери економіки в які спрямовувалися інвестиції.

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції в Україну за сферами економіки, млн. дол. США

Сфера	Роки			Темпи змін	
	2015	2016	2017	2016/2015	2017/2016
Сільське, лісове та рибне господарство	617	502,2	621,9	81,39	123,84
Промисловість	12419,4	9893,6	10685,6	79,66	108,01
Будівництво	1301,9	1104,1	1052,1	84,81	95,29
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	6037,6	5247,4	5140,8	86,91	97,97
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1355,5	1088	1164,4	80,27	107,02
Тимчасове розмішування й організація харчування	382,3	332,6	339,6	87,00	102,10
Інформація та телекомунікації	1646,2	2089,4	2163,6	126,92	103,55
Фінансова та страхова діяльність	8790,3	8382	10213,3	95,36	121,85
Операції з нерухомим майном	3979,4	3882,1	3790,6	97,55	97,64
Професійна, наукова та технічна діяльність	2634,5	2222,6	2303,6	84,37	103,64
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1340,2	1222,7	1486,3	91,23	121,56
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	0,1	-	-	-	-
Освіта	10,7	16	21,7	149,53	135,63
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	50,7	44	46,2	86,79	105,00
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	141	112,5	98,3	79,79	87,38
Надання інших видів послуг	18,4	-	-	-	-
Всього	40725,4	36154,5	39144	88,78	108,27

Джерело: складено автором на основі [4]

Переважно прямі іноземні інвестиції здійснюються в найбільш рентабельні та спеціалізовані на міжнародному ринку нашої країни: найбільше прямих інвестицій отримує галузь промисловості, зокрема переробна, добувна, металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів.

Також значне фінансування за рахунок інвестицій отримують фінансова та страхова діяльність, операції з нерухомим майном, що забезпечує активний розвиток інфраструктур та покращення умов функціонування даних сфер, та оптова та роздрібна торгівля, які підвищують рівень зайнятості, покращують платіжний баланс та збільшують податкові надходження до бюджетів різних рівнів, а отже стимулюють розвиток регіонів країни.

Проте існує й негативна тенденція прямих іноземних інвестицій в Україну, так зокрема значне зменшення інвестицій в наукову та технічну діяльність, тобто зменшення фінансування наукових досліджень, науково-технічного прогресу, зменшення кількості інноваційних парків в Україні тощо, внаслідок чого уповільнюються темпи розвитку технологій відносно економічно розвинених країн. Також майже відсутні інвестиції в мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, а отже й занепад такої рентабельної сфери, як туризм, адже Україна характеризується значною кількістю історичних пам'яток культури та природними умовами. Дану сферу, зокрема, згідно світового досвіду активно використовують розвинені країни для поповнення своїх бюджетів фінансовими ресурсами та забезпечення рівня зайнятості.

Таким чином, прямі іноземні інвестиції в Україну можуть забезпечити не лише прибуток інвестору, але й вплинути на значний розвиток сфер економіки та регіонів, розширити міжнародні відносини та забезпечити позитивний соціальний ефект, що загалом сприятиме позитивним зрушенням в національній економіці. Проте хоча Україна й покращує свою інвестиційну привабливість згідно різних рейтингових агентств на міжнародних ринках, вона все ще характеризується значними її коливаннями, невмінням покращити інвестиційну привабливість пріоритетних для нашої економіки галузей та іншими проблемами в даній сфері. Тому необхідно розробляти та реалізовувати ефективні методи стимулювання та покращення інвестиційного клімату в Україні.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 року №93/96-ВР (зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>)

2. Коваленко О. *Пріоритетні напрямки іноземного інвестування в Україні* [Електронний ресурс] / О. Коваленко, К. Тимофєєва. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_1_078.pdf

3. Trade and Investment // The Official Website of the World Trade Organisation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.wto.org/english/tratop_e/invest_e/invest_e.htm

4. Статистика прямих іноземних інвестицій в Україну // Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Маруга О.М., студент гр. МФКп-172
Науковий керівник – Панченко О.І., к.е.н., доцент
Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПРИ ІНВЕСТУВАННІ В БУДІВНИЦТВО ЖИТЛА: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Будівництво для будь-якої країни є одним з пріоритетних напрямків розвитку та потужним фінансовим інструментом для нарощення економічного потенціалу. Це пов'язано з тісним зв'язком будівельної галузі з іншими сферами економіки. Так у будівельній сфері використовується діяльність експертів з оцінки нерухомого майна, будівельних компаній, страхових організацій, нотаріальних контор, а також підприємств, які виробляють або реалізують супутню продукцію. Придбання нерухомого майна викликає потребу в будівельних матеріалах, побутовій техніці, тому ефективний розвиток будівельної сфери в країні здатний забезпечити покращення багатьох показників: ВВП, рівень життя населення, зайнятість населення та підприємницьку активність, рівень податкових надходжень тощо.

Проте, поряд з позитивними аспектами розвитку будівельної галузі в будь-якій країні, існують також ризики, які можуть призвести до негативних наслідків, наприклад зниження рівня інвестування в нерухоме майно, погіршення стану банківської системи, збільшення недовіри населення як до забудовників, так і фінансових компаній, які приймають участь у процесі будівництва та реалізації нерухомого майна. Саме тому для отримання позитивного ефекту від розвитку сфери будівництва необхідно паралельно розвивати страховий захист.

Так, вкладаючи кошти в будівництво нерухомого майна для подальшого користування, наприклад купівля населенням житлової нерухомості для проживання, або ж для отримання інвестиційного прибутку від вкладених коштів, вони наражаються на такі ризики:

- втрати доходу або прибутку від інвестицій;
- неправильності складання архітектурно-будівельного проекту та проведення неефективної інвестиційної політики, що призводить до відсутності доходності проекту;
- пов'язані з ринком нерухомості, тобто неможливість реалізувати проект або ж реалізації за цінами нижчими від початкових;
- пов'язані з виникненням додаткових витрат, зокрема підвищення цін на будівельні роботи або ж будівельні матеріали тощо;
- пов'язані із затримкою здачі в експлуатацію нерухомого майна;
- ризик пов'язаний з ускладненням або ж неможливістю оформлення права власності на придбане нерухоме майно.

Вкладання коштів в об'єкти нерухомості або ж здійснення пайової участі в будівництві, тобто придбання прав на нерухомість, може здійснюватися за рахунок залучення кредитного капіталу або ж власних коштів, тому відносно джерела фінансових ресурсів теж здійснюється страховий захист.

Так, при залученні кредитних коштів у будівництво житлової нерухомості, обов'язково здійснюється страхування життя позичальника для покриття збитків у разі втрати здоров'я або смерті боржника, і здійснюється страхування заставленого майна на випадок неплатоспроможності позичальника та неможливості повернення кредитних коштів.

Також протягом будівництва часто позичальники укладають договір страхування інвестицій, тобто не здачу в експлуатацію нерухомого майна в обумовлені терміни або ж не повернення інвестованих у будівництво коштів. Особливістю даного виду фінансування вкладень в нерухомість є те, що право користування майном належить позичальнику, а право власності залишається за кредитором до закінчення укладеного договору і повернення наданих кредитних коштів, що також є певним видом страхування фінансового ризику кредитора.

Страхування ж вкладень коштів в нерухомість або участь в пайовому будівництві за рахунок власних коштів можливе на підставі Закону України «Про інвестиційну діяльність» та Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» і створені на підставі нього Фондів фінансування будівництва, за допомогою яких надаються певні гарантії для попередження та мінімізації ризиків при здійсненні інвестиційної діяльності в будівництво нерухомості.

Згідно до ст. 11 Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» виділяють два види фондів – «А» та «Б».